ואי אמרת קטן אית ביה פלוגתא נמצאת אבילות נוהגת בקטן והתניא (א)מקרעין לקטן מפני עגמת נפש אמר רב אשי מי קתני הא אסורין דלמא יש מהן אסור ויש מהן מותר אמימר ואי תימא רב שישא בריה דרב אידי מתני הכי אמר שמואל קטן מותר לגלחו במועד לא שנא נולד במועד ולא שנא נולד מעיקרא אמר רב פנחס אף אנן נמי תנינא כל אלו שאמרו מותר לגלח במועד מותר לגלח בימי אבלו הא אסורין לגלח במועד אסורין לגלח בימי אבלו אי אמרת קטן אסור נמצאת אבילות נוהגת בקטן ותניא מקרעין לקטן מפני עגמת נפש אמר רב אשי מי קתני הא אסורין דלמא יש מהן אסור ויש מהן מותר אבל אינו נוהג אבילותו ברגל שנאמר ושמחת בחגך אי אבילות דמעיקרא הוא אתי עשה דרבים ודחי עשה דיחיד ואי אבילות דהשתא הוא לא אתי עשה דיחיד ודחי עשה דרבים מנודה מהו שינהוג נידויו ברגל אמר רב יוסף תא שמע דנין דיני נפשות ודיני מכות ודיני ממונות ואי לא ציית דינא משמתינן ליה ואי סלקא דעתך אינו נוהג נידויו ברגל משומת ואתי מעיקרא אתי רגל דחי ליה השתא משמתינן ליה אנן א״ל אביי ודלמא לעיוני בדיניה דאי לא תימא הכי דיני נפשות דקתני ה״נ דקטלין ליה והא קא מימנעי משמחת יום טוב דתניא ר״ע אומר מנין לסנהדרין (שראו בא') שהרגו את הנפש שאין טועמין כל אותו היום ת״ל לא תאכלו על הדם אלא לעיוני בדיניה ה״נ לעיוני בדיניה א״ל אם כן נמצאת מענה את דינו אתו מצפרא ומעייני בדיניה ועיילי ואכלי ושתו כולי יומא והדר אתו בשקיעת החמה וגמרינן לדיניה וקטלו ליה אמר אביי ת״ש ומנודה שהתירו לו חכמים אמר רבא מי קתני שהתירוהו חכמים שהתירו לו חכמים קתני דאזל ופייסיה לבעל דיניה ואתי קמי דרבנן ושרו ליה מצורע מהו שינהיג צרעתו ברגל אמר אביי תא שמע והנזיר והמצורע (א) מטומאתו לטהרתו הא בימי טומאתו נהיג לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא בימי טומאתו דלא נהיג אבל לטהרתו ניגזור שמא ישהה קרבנותיו קמ״ל אמר רבא ת״ש והצרוע לרבות כהן גדול והא כה״ג דכל השנה כרגל לכולי עלמא דמי דתנן כהן גדול מקריב אונן ואינו אוכל שמע מינה נוהג צרעתו ברגל שמע מינה אבל אסור בתספורת מדקאמר להו רחמנא לבני אהרן ראשיכם אל תפרעו מכלל דכולי עלמא אסור

מנודין

ואי אמרת בקטן אית ליה פלוגתא. חילוק דנולד קודם הרגל אינו מגלח ברגל ואית לן למימר הואיל ואסור לגלח ברגל אסור לגלח נמי בימי אבלו א״כ נמצאת אתה אומר אבילות אפילו בקטן: **מקרעין לקטן.** את בגדיו: **מפני עגמת נפש.** שיבכו הרואין וירבו בכבוד המת ולא מפני שהוא אבל: **מי קתני הא אסורין.** דמשמע האסורין לגלח במועד אסורין לגלח באבל: **יש מהן אסורין.** כשאר כל אדם שאסורין לגלח במועד (ב) אסורין לגלח בימי אבלן: **ויש מהן מותרין.** כגון קטן זה שנולד קודם הרגל שאסור לגלח ברגל מותר לגלח בימי אבלו: **אתי עשה דרבים.** ושמחת: **ודחי עשה דיחיד.** אבל דכתיב (ירמיה ו) אבל יחיד עשי לך: **דהשתא.** שאירעו במועד: **דנין דיני נפשות.** במועד אבל לא ביום טוב שאסור משום שבות(י). ודייקינן מינה מדדנין במועד מכלל דאי לא ציית נמי משמתינן ליה במועד: **אתי רגל ודחי ליה.** שאינו נוהג נדוי ברגל: **דלמא לעיוני.** הא דתני דדנין לא אמרי' דלימא איש פלוני חייב איש פלוני זכאי ואיכא למידק מינה דאי לא ציית משמתינן ליה אלא מעייני בדין ולא אמרי ליה כלום: **מענה את דינו.** דכי לא אמרו ליה דינו לאלתר דעייני ביה הוה ליה עינוי הדין: **אלא.** לעולם דנין דינו וגומרין ממש במועד ואיכא למידק מינה אי לא ציית משמתינן ליה ואיכא למשמע מינה דנוהג נמי ברגל ודאמרת א״כ מימנע משמחת י״ט הכא במאי עסקינן דאתו מצפרא כו': **ת״ש מנודה שהתירו לו חכמים.** קא סלקא דעתך התירו לכל מנודה נידויו ברגל דאין נידוי נוהג ברגל: **דאזיל ופייסיה לבעל דיניה.** ברגל והתירו לו חכמים ב״ד שבאותו דור: **שינהיג צרעתו.** שלא יבא אל תוך המחנה ולא יגלח: **הא בימי טומאתו נוהג.** צרעתו ברגל: **ניגזור.** שלא יהא מגלח במועד דכיון דגילח צריך להביא קרבן ושמא ישהה קרבנותיו עד ליום טוב האחרון ומקריבן ואסור להקריב קרבנות יחיד בי״ט: **לרבות כ״ג.** שנוהג בו צרעת: **הא כהן גדול כל השנה לדידיה כרגל לכולי עלמא דמי דתנן כ״ג מקריב אונן.** מדאמר לו אהרן למשה ואכלתי חטאת היום (ויקרא י) ולא אמר למשה והקרבתי מכלל דהקרבה באנינות ולמדנו דכ״ג מקריב אונן אבל כולי עלמא בשאר ימות השנה אונן אינו משלח קרבנותיו כדאמרינן לקמן (דף טו:) שלמים בזמן שהוא שלם ולא בזמן שהוא אונן וברגל משלח וכהן גדול אונן מקריב כל השנה אלמא כל השנה לדידיה כרגל דמי וקתני דנוהג בו צרעת תיפשוט דכל מצורע נוהג צרעתו ברגל: **אל תפרעו.** גידול שער והאי קרא גבי מיתת נדב ואביהוא כתיב ומדאצטריך קרא למישרי להו מכלל דאחריני אסורין: (ט)**מצורעין.** אע״ג דכתיב וראשו יהיה פרוע(ו) הא דריש ליה לקמן(י) להאי פרוע למילתא אחריתי:

מנודין

עשה דיחיד. משמע דאבילות איכא עשה דאורייתא מדלא קאמר ודחי עשה דרבנן והאי דקאמר לעיל (דף יח:) לא מבעיא ימי אבלו דרבנן היינו עשיית מלאכה דנפקא לן (לקמן טו:) באסמכתא מוהפכתי חגיכם לאבל אבל גוף האבילות דאורייתא מיהו נראה לי דשמחת הרגל נמי דרבנן ושמחת היינו בשלמי שמחה כדאיתא בחגיגה (ח.): **מהו** שינהוג נידויו ברגל. א) והקשה הרב הא ליכא אלא עשה(ג) ואין עשה דוחה עשה ואפילו עשה ליכא אלא עזרא גזר כדלקמן (דף טז.) והא לאו קושיא היא דהא נידוי דמי לאו דמקלל חברו דאיכא לאו ושמא מסוטה ילפינן ועוד כיון שעבר על דברי הדיינין הרי יש כאן עשה דרבים: **ואי** לא ציית דינא משמתינן ליה. תימה לימא דאי לא ציית דינא נחתינן לנכסיה ב] מיהו פריך שפיר: **ממנעי** משמחת י״ט. הקשה בתוס' הר״א היכי קשה ליה דהא ממנעי משמחת י״ט מאכילה ושתיה וגוף ההריגה דהוא מלאכה לא חיישינן ונראה לי מדאסר רחמנא הבערת בת כהן בשבת מכלל דבמועד שרי אי נמי כיון שהיא מצוה לצורך י״ט קרינא ביה: **נמצאת** אתה מענה את דינו. קשיא לן דבפ' אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לה.) בשמעתין לפיכך אין דנין ג) (בשבת) מוכח דעינוי הדין לא שייך עד שילינוהו אחר שיגמור הדין וכי תימא דלעיוני דהכא היינו גמר דין ולא יהרגוהו עדיין עד אחר הרגל א״כ אמאי פריך לימא לעיוני בעלמא בלא גמר דין ולא יעשוהו גמר דין עד אחר המועד וי״ל דמשתכחי אף על גב דאיכא סופרי דיינין הכותבים דברי כל אחד מ״מ הסברא אשר בלב משתכח ומהאי טעמא אמרינן (שם) דאין דנין בערב שבת דליכא דאינשי אינשי: **אמר** אביי ת״ש מנודה שהתירו כו'. אביי לטעמיה דדחי ודלמא לעיוני ואין חושב ראייה להוכחה דלעיל ואע״ג דדמי דאי לא תימא דקאמ' לא חש בלותו דיחוי ג] ואפי' נראה דיחוי ה״נ מסתברא מ״מ נוכל לומר לעיוני בלאו הכי נמי מסתברא: **והא** כ״ג דכל השנה כולה כרגל כו'. משמע דאם אין מנודה נוהג נידוי ברגל הוא הדין כ״ג אינו נוהג נידוי כלל וקשה דהא ט)כ״ג דן ודנין אותו ואי לא ציית דינא (לא) משמתינן ליה ולמאי דפרישית לעיל ד] דנוכל לומר למיחת לנכסיה ניחא:

עין משפט נר מצוה

ז א מיי' פ״ח מהל' אבל הלכה ד טוש״ע י״ד סי' שמ סעיף כז:
ח ב מיי' פ״ז מהלכות י״ט הלכה יט טוש״ע א״ח סי' תקלא סעיף ו:
ט ג מיי' פ״י מהלכות אבל הלכה ג ח טוש״ע א״ח סי' תקמח סעיף א:
י ד טוש״ע י״ד סי' שלד סעיף א:
יא ה ו מיי' פ״ז מהל' י״ט הלכה יב טוש״ע א״ח סי' תקמה סעיף י:
יב ז מיי' פ״ג מהל' סנהדרין הלכה ד סמג לאוין רל:
יג ח מיי' שם הלכה ה:
יד ט מיי' פ״י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין רלה:
טו י מיי' פ״ב מהלכות ביאת המקדש הל' ו ופ״ד מהלכות מעשה הקרבנות הלכה כג:
טז כ מיי' פ״ב מהל' ביאת מקדש הל' ח ופ״ד מהלכות מעשה הקרבנות שם:
יז ל מיי' פ״י מהלכות טומאת צרעת הל' ו:
יח מ מיי' פ״ה מהל' אבל הל' א ב סמג עשין דרבנן ב טוש״ע י״ד סי' שפ סעיף א וסי' שצ סעיף א:

◆

תורה אור השלם

1. וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ וְהַלֵּוִי וְהַגֵּר וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ: דברים טז יד
2. לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם לֹא תְנַחֲשׁוּ וְלֹא תְעוֹנֵנוּ: ויקרא יט כו
3. וְהַצָּרוּעַ אֲשֶׁר בּוֹ הַנֶּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרֻמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָרוּעַ וְעַל שָׂפָם יַעְטֶה וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא: ויקרא יג מה
4. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן וּלְאֶלְעָזָר וּלְאִיתָמָר בָּנָיו רָאשֵׁיכֶם אַל תִּפְרָעוּ וּבִגְדֵיכֶם לֹא תִפְרֹמוּ וְלֹא תָמֻתוּ וְעַל כָּל הָעֵדָה יִקְצֹף וַאֲחֵיכֶם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ אֶת הַשְּׂרֵפָה אֲשֶׁר שָׂרַף יְיָ: ויקרא י ו

◆

רבינו חננאל

ואי אמרת קטן הנולד קודם לרגל אסור לגלח במועד נמצאת אתה אומר אבילות נוהגת בקטן. ותניא מקרעין לקטן מפני עגמת נפש. ודחי רב אשי מי קתני האסורין לגלח במועד אסורין לגלח בימי אבלן, מדוקיא הא אסורין בכאן אסורין בכאן שמעינן (מינ') [להן], דילמא יש מהן אסור ויש מהן מותר. א) וכי קתני הא אסור' קתני. איכא דאמרי קטן הנולד בין ברגל בין קודם לרגל מותר לגלחו במועד. אין אבילות נוהגת ברגל. דאי אבילות מעיקרא דהא חלה עליה, אתי עשה דרבים, ושמחת בחגך, היא שמחה לישראל כולן, דחה עשה דיחיד. וכל שכן אבילות דרגל, דאכתי לא חיילא עליה, דעשה דרבים דחה לה. מנודה מהו לנהוג נדויו ברגל. פשיט רב יוסף תא שמע דנין במועד, דיני נפשות ודיני ממונות ודיני מכות. וכיון דדיינינן ליה, אי לא צאית דינא משמתינן ליה, ואי ס״ד אין נוהג נידויו ברגל, מאן דמשמת מקמי רגל אתי רגל דחי ליה, השתא משמתינן ליה. ופריק אביי דילמא האי דנין דקתני עיונא בדינא בעלמא, דאי לא תימא הכי, דנין דיני נפשות דקתני דינא ממש הוא פסקינן לדיניה וקטלינן ליה במועד, הא מימנעי דייני משמחת יום טוב. דתניא ר' עקיבא אומר מנין לסנהדרין שהרגו את הנפש שאין טועמין כל אותו היום כו'. ולא איפשיטא בהדיא. וקיימא לן דהלכתא כרבא, ומסקנא דשמעתא כוותיה סלקא. מצורע, אסיקנא שנוהג צרעתו ברגל. [ילפינן לה מכהן גדול דתנן] כהן גדול מקריב אונן אלמא לא נ... תא כוליה שנה כהן [ג]דול כרגל שאינם נוהגת [בהם] אבילות, ומדכהן גדול [א]ינו נוהג אבילות והוא נוהג בצרעת כדכתי' והצרוע לרבות כהן גדול, ואכין נמי ישראל אף על פי שאינו נוהג [אבילות ב]רגל הוא נוהג צרעתו ברגל, שמע מינה. אבל אסור בתספורת. שנא' ראשיכם אל תפרעו, לבני אהרן. מכלל דכולי עלמא אסור. כר' אליעזר דאמר וראשו יהיה פרוע, אין פרוע אלא גידול שער דברי ר' אליעזר.

מסורת הש״ס

א) [לקמן כו:], ב) [גי' הערוך אגמת ע״ש], ג) [תוספתא פ״ב ע״ש], ד) סנהדרין סג. ע״ש, ה) [אלא כצ״ל וכ״ג רש״י], ו) [צ״ל וגמרי יעב״ץ], ז) [לעיל יג:], ח) [לקמן טו.], ט) יומא יג: הוריות יב: [ב״ק קי. זבחים לט.], י) [ביצה לו:], כ) [שייך לדף טו.], ל) [ויקרא יג], מ) [דף טו.], נ) [צ״ל בע״ש], ס) [סנהדרין יח. ע״ש],

◆

הגהות הב״ח

(א) גמ' ת״ש והנזיר והמצורע העולה מטומאתו: (ב) רש״י ד״ה יש מהן וכו' לגלח במועד יש מהן אסורין לגלח: (ג) תוס' ד״ה מהו כו' הא ליכא אלא עשה דיחיד ואין עשה דיחיד דוחה עשה דרבים ואפילו עשה ליכא:

◆

גליון הש״ס

גמ' נמצאת אבילות נוהגת בקטן. קי״ל הא אדרבה כיון דנקטן לא שייך אבלות אין זה יוצא מן הכלל וכל שאסור במועד אסור בימי אבלו דימי אבלו היינו נמי שהוא אבל משא״כ קטן דאינו אבל ובמועד אינו איסור על הקטן רק על המגלח אבל בגלל דהמגלח אינו אבל ועל קטן ליכא איסור וצע״ג: שם מי קתני הא אסורין. כעין זה זבחים קב ע״א: שם לא מיבעיא קאמר. פס עיין לקמן דף יח ע״ב תוס' ד״ה השולים: שם מכלל דכולי עלמא אסור. עיין לקמן דף כ״ג ע״ב תוס' ד״ה ואינו אוכל:

◆

הגהות מהר״ב רנשבורג

א] תוס' ד״ה מהו שינהיג וכו' והקשה הרב כו' אלא עזרא גזר כדלקמן. עיין ריטב״א דבור המתחיל מנודה: ב] ד״ה ואי לא ציית כו' מיהו פריך שפיר. עיין יד דוד: ג] ד״ה אמר אביי כו' אביי לטעמיה כו' ואפילו נראה דיחוי ה״נ מסתברא כו'. בספרים היה הגירסא א״ל אביי ודלמא לעיוני ה״נ מסתברא דאי לא תימא הכי כו' וק״ל: ד] ד״ה והא כ״ג כו' ולמאי דפרישית לעיל בד״ה ואי לא ציית:

◆

מוסף רש״י

והנזיר והמצורע מטומאתו לטהרתו. נזיר טמא כשעלה מטומאתו ושוב אינו משמר נזרו, וכן מצורע שעלה מטומאתו מגלח ברגל לפי שלא היה להם פנאי לגלח קודם הרגל (לעיל יג:). כהן גדול מקריב אונן. דכתיב לאביו ולאמו לא יטמא ומן המקדש לא יצא, אם מת אביו ואמו דהוי אונן אפילו הכי מקדושתו לא יצא ולא יחלל, כלומר דעבודתו שיעבוד באנינות לא תתחלל, הא אחר, הדיוט, שלא יצא חילל (ב״ק קי.) או: ומן המקדש לא יצא, אינו צריך לצאת מן המקדש ביום מיתת אביו ואמו, ולא יחלל עבודתו אינה מתחללת (זבחים צט. ובעירין יומא יג:).

א) אולי צ״ל וכי קתני אסורה הא התחילה קתני. ב) נראה דחסר כאן וצ״ל מצורע אסור בתספורת כו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones